

2021-08-25

Kommunledningskontoret

Till Justitiedepartementet

Remissvar på promemorian Skärpta straff för knivbrott

Sammanfattning

Hylte kommun ser det som positivt att regeringen arbetar för ett tryggare samhälle genom de förslag som nu lämnas. Hylte kommun vill emellertid lyfta att den konsekvensanalys som gjorts av förslagets förväntade effekter för kommunernas kostnader är bristfällig. Vidare uppmärksammas särskilt att promemorian saknar en barnkonsekvensanalys och kommunen anser att en sådan bör göras.

Synpunkter

Hylte kommun ser det som positivt att regeringen arbetar för att få bort knivar och andra vapen från samhället för att därigenom också arbeta för en tryggare miljö. Hylte kommun vill emellertid lyfta följande farhågor avseende förslaget.

Häktning av unga och barn kan komma att ske i fler fall

Till följd av förslagen om ändrade straffskalor kan häktning aktualiseras vid fler fall av brott mot knivlagen (promemorian s. 17). Det innebär i sin tur att även tvångsomhändertaganden av barn kan väntas öka till följd av att fråga om häktning av barn och unga uppkommer i fler fall. Hylte kommun anser att promemorian inte i tillräcklig utsträckning tar hänsyn till vilka ekonomiska konsekvenser det får för kommunerna.

Av 24 kap. 1 § rättegångsbalken (1942:740) följer att häktning av den som på sannolika skäl misstänks för brott kan vara aktuellt, om det för brottet är föreskrivet fängelse ett år eller mer. Att maxstraffet för brott mot knivlagen av normalgraden höjs till ett års fängelse innebär alltså att häktning kan vara aktuellt i fler fall. Att häktning i allmänhet aktualiseras i fler fall med de föreslagna straffskärpningarna bör innebära att häktning av personer under 18 år också aktualiseras i något fler fall.

Häktning av barn är ovanligt och det ska föreligga synnerliga skäl för att det ska ske. I de fall häktning av personer under 18 år ändå aktualiseras får det dock konsekvenser. Bl.a. för socialtjänsten, som ska underrättas av åklagaren och ta ställning till om förutsättningarna är uppfyllda för ett omedelbart omhändertagande enligt lag (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU). När häktning av en person under 18 år aktualiseras finns en stark presumtion för att personen omedelbart ska omhändertas (JO 2009/10 s. 252). Det kan därför i vart fall inte uteslutas att kommunernas kostnader för vård enligt LVU därför ökar, om häktning av barn aktualiseras i fler fall.

Ökade kostnader för kommunerna för verkställighet av ungdomspåföljder

Hylte kommun instämmer inte i promemorians slutsats att en ökad användning av ungdomspåföljderna inte kan antas leda till annat än marginella kostnader för kommunerna.

Cirka en femtedel av de som misstänks för brott mot knivlagen är under 20 år. En stor del av de gärningspersoner som träffas av de föreslagna straffskärpningarna är alltså som utgångspunkt inte aktuella för fängelsestraff – och träffas därför inte direkt av straffskärpningarna – annat än i undantagsfall. Istället väljs andra påföljder för denna grupp personer, t.ex. sluten ungdomsvård eller ungdomsövervakning. Vissa av de särskilda ungdomspåföljderna har socialnämnden ansvar att verkställa, t.ex. insatser och/eller placering enligt socialtjänstlagen (2001:453) (SoL) och (LVU).

Det innebär i sin tur att kostnaderna för en eventuell ökad användning av ungdomspåföljderna belastar kommunerna. Hur stor ökningen kan komma att bli – och hur stor kostnadsökning det i sin tur innebär för kommunerna – är inte möjligt att fastslå. Men slutsatsen att det inte lär bli annat än marginella kostnadsökningar är inte tillräckligt väl underbyggd.

Antalet SiS-placeringar kan öka

Hylte kommun instämmer inte i promemorians bedömning att förslagen inte kommer att leda till en ökad användning av påföljden sluten ungdomsvård.

När personer under 18 år döms för brott och domstolen anser att påföljden med hänsyn till straffvärdet bör bestämmas till fängelse ska domstolen, som huvudregel, istället döma personen till sluten ungdomsvård. Det är brottets allvarlighet som ska vara avgörande vid valet av påföljd såväl som vid bestämmande av den slutna ungdomsvårdens längd, inte ungdomens vårdbehov som sådant (prop. 1997/98:96 s. 157). Den föreslagna straffskärpningen för brott mot knivlagen, med anledning av en strängare synen på brottets allvarlighet, bör alltså innebära att sluten ungdomsvård blir aktuellt i fler fall än idag.

Trots att sluten ungdomsvård verkställs av Statens institutionsstyrelse (SiS) innebär det vissa ökade kostnader för kommunerna. Detta eftersom socialtjänsten bl.a. har en viktig roll i planeringen och förberedelserna för tiden efter frigivningen för att motverka att ungdomen återfaller i brott. Flertalet av de barn och unga som döms till sluten ungdomsvård har sådana allvarliga personliga och sociala problem att det är nödvändigt med fortsatta insatser efter frigivningen (Barn och unga som begår brott, Socialstyrelsen, 2020, s. 137). Socialtjänsten behöver därför avsätta resurser både till att samverka med SiS under verkställigheten och till att kunna sätta in rätt insatser för ungdomen efter verkställighetens slut.

Om antalet barn och ungdomar som döms till sluten ungdomsvård ökar så ökar följaktligen också kostnaderna för kommunerna.

En barnkonsekvensanalys bör göras

Promemorian saknar en barnkonsekvensanalys. Eftersom förslagen rör barn ska barns bästa beaktas och en barnkonsekvensanalys bör göras.

År 2019 misstänktes 8 139 personer för brott mot knivlagen. Av dessa var en femtedel (20 %) unga, det vill säga mellan 15–20 år enligt Brottsförebyggande rådets (BRÅ) statistik. Ca 8 % var mellan 15–17 år. För denna grupp kan förslagen komma att få konsekvenser, både att fler barn döms för grovt brott och att straffen blir strängare även för dem. Socialtjänstens uppfattning är dessutom att de brott mot knivlagen som begås av barn och ungdomar ofta på olika sätt drabbar unga brottsoffer. På så vis rör förslagen barn och en bedömning av vilka effekter förslagen får för barn samt vad som är barnens bästa bör därför göras i enlighet med barnkonventionens art. 3.

Plats och tid	Nissan/Digital kl. 08:00-11:30
Beslutande ledamöter	Ronny Löfquist (S) (ordförande), Anna Roos (C) (2:e vice ordförande) (Digitalt), Stina Isaksson (SD) (Digitalt), Tommy Edenholm (KV) (1:e vice ordförande) (Digitalt), Bo-Gunnar Åkesson (M) (Digitalt), Bengt-Åke Torhall (L) (Digitalt), Lisa Mogren (V) (Digitalt), Håkan Bengtsson (C) (Digitalt), Nina Larsson (S) (Digitalt) ersätter Hanna Kjellin (S), Johnny Winther (SD) (Digitalt), Malin Thydén-Kärrman (S) (Digitalt) ersätter Krister Mattsson (S)
Ej tjänstgörande ersättare	Lirim Mazreku (KV) (Digitalt) Bo Wahlén (V) (Digitalt) Ewa Gunnarsson (SD) (Digitalt) Fredrik Engberg (L) (Digitalt)
Övriga närvarande	Emma Gröndahl (kommunchef) Lars Tingsmark (ekonomichef (digitalt)) Jenny Hagesjö (kanslichef) Linda Backsten (kommunsekreterare)
Utses att justera	Tommy Edenholm (KV) Anna Roos (C)
Justeringens plats och tid	
Protokollet omfattar	§149

Underskrifter	Sekreterare	
	Linda Backsten	
	Ordförande
	Ronny Löfquist (S)	
	Justerande
	Tommy Edenholm (KV)	Anna Roos (C)

ANSLAG/BEVIS Protokollet är justerat. Justeringen har tillkännagivits genom anslag.

Organ Kommunstyrelsen
Sammanträdesdatum 2021-08-31

**Datum för anslags
uppsättande**
**Förvaringsplats för
protokollet**
Underskrift

**Datum för anslags
nedtagande**

Kommunstyrelsen

§149

Remissvar av promemorian - Skärpta straff för knivbrott

(2021 KS0250)

Beslut

Kommunstyrelsen beslutar att anta det bilagda remissvaret och översänder det till Justitiedepartementet.

Paragrafen anses direktjusterad.

Beskrivning av ärendet

Hylte kommun har beretts tillfälle att lämna synpunkter på promemorian ”Skärpta straff för knivbrott” och de förslag till lagändringar som presenteras i den.

De lagändringar som föreslås innebär i huvudsak att:

- maximistraflet för brott mot knivlagen av normalgraden höjs från sex månaders fängelse till ett års fängelse,
- minimistraflet för grovt brott ändras till minst sex månaders fängelse,
- maximistraflet för grovt brott höjs från ett års fängelse till två års fängelse, och
- särskilda bedömningsgrunder föreskrivs för att avgöra när brottet ska anses vara grovt.

Syftet med de föreslagna ändringarna är bl.a. att straffskalan, dvs. den nedre och övre gräns lagen anger som påföljd för ett brott, för brott mot knivlagen inte ska vara för mild i jämförelse med våldsbrott som t.ex. grov misshandel, grovt olaga tvång och grovt rån.

Kommunledningskontoret har tillsammans med kultur- och folkhälsokontoret skrivit ett förslag till remissvar med synpunkter på de föreslagna ändringarna. Förslaget finns som bilaga till denna tjänsteskrivelse. Den huvudsakliga synpunkten är att den konsekvensanalys som gjorts av förslagets förväntade effekter för kommunernas kostnader är bristfällig. Detta eftersom häktning av barn- och unga kan komma att ske i fler fall, kommunerna kan få ansvar för verkställighet av ungdomspåföljder i fler fall och antalet SiS-placeringar kan öka. Dessa konsekvenser kan medföra ökade kostnader för kommunerna. Därutöver saknar promemorian en barnkonsekvensanalys, trots att en sådan borde gjorts.

Efter arbetsutskottet har kommunledningskontoret kompletterat med de synpunkter som framkom på arbetsutskottets sammanträde.

Kommunstyrelsen

Handlingar i ärendet

- §140 KSAU Remissvar av promemorian Skärpta straff för knivbrott
- Tjänsteskrivelse - Remissvar på promemorian Skärpta straff för knivbrott
- Remissvar på promemorian Skärpta straff för knivbrott
- Remiss av promemorian Skärpta straff för knivbrott

Förslag till beslut

Arbetsutskottet har tagit del av informationen och ger kommunledningskontoret i uppdrag att komplettera yttrandet till kommunstyrelsen med synpunkterna som framkom på dagens sammanträde.

Beslutet skickas till

Justitiedepartementet

Paragrafen är justerad